

**ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ**

НАКАЗ

від 25.09.2025

м. Ужгород

№ 558

***Про реалізацію в Закарпатській
області пілотного проєкту
„Шкільний омбудсман”***

Відповідно до законів України „Про освіту”, „Про повну загальну середню освіту”, „Про охорону дитинства”, „Про основні засади молодіжної політики”, Конвенції ООН про права дитини, ініціативи Представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Закарпатській області щодо реалізації в Закарпатській області пілотного проєкту „Шкільний омбудсман”, Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.05.2023 № 552, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 07 липня 2023 року за № 1155/40211, пунктів 2.1, 3.6 Положення про департамент освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської обласної державної адміністрації, затвердженого розпорядженням голови обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 02.07.2025 № 477, з урахуванням пропозицій місцевих органів управління освітою щодо учасників пілотного проєкту, з метою забезпечення ефективних механізмів додержання прав і свобод учнів у закладах освіти, формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі, гідності, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Примірне положення про діяльність шкільного омбудсмана в закладах освіти Закарпатської області, що додається (далі – Примірне положення).
2. Затвердити орієнтовний список закладів освіти, що є учасниками реалізації проєкту „Шкільний омбудсман” (додається).
3. Виконавчим комітетам місцевих рад (ТГ), місцевим органам управління освітою вжити заходів для реалізації у 2025/2026 навчальному році пілотного проєкту на базі закладів освіти, зазначених у пункті 2 цього наказу, з дотриманням Примірного положення.
4. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор департаменту

Мар'яна МАРУСИНЕЦЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти і науки,
молоді та спорту облдержадміністрації
– обласної військової адміністрації
від 25.09.2025 № 558

ПРИМІРНЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. **Шкільний Омбудсман** – незалежний та неупереджений представник учнівського колективу, обраний для захисту прав та представлення інтересів учнів, а також для забезпечення дотримання принципів справедливості, рівності, недискримінації та безпеки в закладах загальної середньої освіти. Шкільний Омбудсман виступає посередником між учнями та педагогічним колективом, адміністрацією закладу освіти, батьківською спільнотою, сприяючи профілактиці конфліктних ситуацій, запобіганню булінгу та іншим формам насильства, дискримінації, а також сприяє забезпеченню прав і свобод дитини.

1.2. Примірне положення про діяльність Шкільного Омбудсмана в закладі освіти (далі – Положення) розроблене з урахуванням вимог законів України „Про освіту”, „Про повну загальну середню освіту”, „Про охорону дитинства”, „Про основні засади молодіжної політики”, Конвенції ООН про права дитини.

1.3. Положення визначається нормами та правилами партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу та іншими зацікавленими сторонами, спрямованими на створення безпечного та сприятливого середовища в закладі освіти.

1.4. Інформаційним ресурсом для висвітлення діяльності Шкільного Омбудсмана є офіційні вебсайти та сторінки у соціальних мережах закладів освіти, територіальних громад та інших інформаційних ресурсів, що не заборонені чинним законодавством.

II. МЕТА ТА ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

2.1. **Метою** діяльності Шкільного Омбудсмана є забезпечення ефективних механізмів дотримання прав і свобод учнів у закладі освіти, своєчасне виявлення та попередження конфліктів, випадків булінгу, дискримінації та інших порушень. Шкільний Омбудсман сприяє формуванню безпечного, справедливого та інклюзивного освітнього середовища, розвитку правової обізнаності учнів та вихованню культури поваги до прав людини. Його діяльність спрямована на створення інноваційного освітньо-правового простору, який базується на принципах рівності, поваги та недискримінації у закладах освіти області.

2.2. Діяльність Шкільного Омбудсмана ґрунтується на принципах

демократії, незалежності, неупередженості, взаєморозуміння, відповідальності, гласності, колективності, рівноправності та самовизначення, як активного учасника освітнього процесу та шкільного урядування.

Будь-хто з учасників освітнього процесу не має права втручатися або перешкоджати діяльності Шкільного Омбудсмана.

III. НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

3.1. Забезпечення захисту прав та свобод учнів у закладі освіти, включаючи право на рівність, недискримінацію та доступ до освіти без будь-яких обмежень за ознаками віку, статі, національної чи релігійної належності, соціального статусу. Вживання всіх необхідних заходів для запобігання порушенням прав учнів, а також надання учням можливості звертатися з питань захисту їхніх прав та інтересів.

3.2. Організація та проведення інформаційно-просвітницької роботи щодо підвищення правової обізнаності учнів з питань захисту прав та свобод дитини, недискримінації за віком, статтю, національною та релігійною приналежністю, соціальним статусом, запобігання булінгу та іншим формам насильства в освітньому середовищі; просування ідеї захисту прав людини; поширення інформації про діяльність Омбудсмана України та його інституції.

3.3. Організація та координація моніторингу стану дотримання прав та свобод учнів у закладі освіти шляхом співпраці з учнівським самоврядуванням, педагогами та іншими учасниками освітнього процесу. Збір та аналіз інформації щодо можливих порушень, розробка пропозицій та надання рекомендацій для покращення умов дотримання прав учнів.

3.4. Співпраця та партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу, офіцером Служби освітньої безпеки та іншими незалежними суб'єктами, зацікавленими у створенні безпечного освітнього середовища.

IV. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

4.1. Взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу, Представництвом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Закарпатській області, органами влади, місцевого самоврядування, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами з метою захисту прав учнів і створення безпечного освітнього середовища.

4.2. Аналіз ризиків порушення прав учнів у закладі освіти, збір і опрацювання інформації про звернення, підготовка рекомендацій та ініціювання заходів щодо покращення стану дотримання прав і свобод дітей.

4.3. Правопросвітницька діяльність, спрямована на підвищення правової обізнаності здобувачів освіти, включаючи організацію зустрічей, обговорень, переглядів відеоматеріалів та залучення фахівців (психологів, юристів, правозахисників тощо).

4.4. Розгляд звернень та пропозицій шляхом взаємодії з учасниками освітнього процесу, а також моніторинг їх розгляду та виконання.

4.5. Ініціювання змін і надання обґрунтованих рекомендацій щодо удосконалення механізмів захисту прав учасників освітнього процесу, зокрема в частині емоційно-психологічного клімату в школі.

V. ПРАВА, ОBOB'ЯЗКИ, ПІДЗВІТНІСТЬ ТА ПІДКОНТРОЛЬНІСТЬ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

5.1. Права Шкільного Омбудсмана:

5.1.1. Здійснювати свою діяльність у межах чинного законодавства, нормативних документів щодо організації учнівського врядування закладу освіти та цього Положення.

5.1.2. Представляти інтереси учнів у конфліктних ситуаціях, брати участь у розгляді звернень, виступати на засіданнях педагогічної ради, учнівського самоврядування, батьківських зборів тощо.

5.1.3. Брати участь у проведенні зустрічей з учнями, педагогами, адміністрацією, а також у просвітницьких заходах, тренінгах і семінарах з прав людини.

5.1.4. Ініціювати розгляд випадків порушення прав учнів, брати участь у підготовці документів, що стосуються прав та свобод учнів, отримувати необхідні консультації від фахівців.

5.1.5. Брати участь у заходах, організованих Представництвом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

5.1.6. Брати участь з правом дорадчого голосу в засіданнях Ради закладу освіти під час розгляду питань, що належать до його компетенції.

5.2. Обов'язки Шкільного Омбудсмана:

5.2.1. Захищати права учнів, реагувати на звернення, сприяти розв'язанню конфліктів та проводити моніторинг освітнього середовища щодо можливих порушень прав учнів.

5.2.2. Проводити інформаційно-просвітницьку діяльність серед учнів щодо прав, свобод, механізмів захисту та діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

5.2.3. Взаємодіяти з адміністрацією, органами учнівського самоврядування, педагогами для захисту прав учнів, брати участь у процесах медіації.

5.2.4. Забезпечувати конфіденційність розгляду звернень, протидіяти дискримінації та дотримуватись етичних норм у своїй діяльності.

5.2.5. Звітувати щорічно про свою діяльність перед учнівським та батьківським врядуванням.

5.3. Шкільний Омбудсман є підконтрольним та підзвітним заступнику директора з виховної роботи або педагогу-організатору, або директору закладу освіти.

VI. ВЗАЄМОДІЯ (СПІВПРАЦЯ) ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА ІЗ ЗОВНІШНІМИ ПАРТНЕРАМИ

6.1. Шкільний Омбудсман взаємодіє (співпрацює) з Представництвом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Закарпатській області.

Сфера взаємодії (співпраці) передбачає:

6.1.1. Участь у навчальних тренінгах та стратегічних сесіях для Шкільних Омбудсманів з метою підвищення їх кваліфікації, поглиблення знань у сфері захисту прав дитини, а також розвитку навичок ефективного вирішення конфліктів у шкільному середовищі.

6.1.2. Зустрічі та консультації щодо обговорення актуальних питань, обміну досвідом та отримання консультацій щодо вирішення конкретних випадків порушень прав учнів.

6.1.3. Залучення Шкільних Омбудсманів до участі в семінарах, круглих столах, конференціях, просвітницьких кампаніях, присвячених питанням прав людини та захисту прав дитини в освітньому середовищі;

6.2. Шкільний Омбудсман активно співпрацює з органами місцевого самоврядування у сфері освіти.

VII. ПОРЯДОК ОБРАННЯ І ДОСТРОКОВЕ ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

7.1. Шкільний Омбудсман обирається з числа учнів 9-10 класів ліцею шляхом голосування за кандидатів учнями 9-11 класів (відкритим або закритим способом).

Кандидат, який отримав найбільшу кількість голосів, вважається обраним на посаду Шкільного Омбудсмана. Учні, які посіли друге та третє місце за кількістю голосів, автоматично отримують статус помічників Шкільного Омбудсмана.

7.2. Шкільний Омбудсман обирається терміном на 1 рік з можливістю переобрання ще на один термін.

Повноваження Шкільного Омбудсмана починаються з наступного дня після виборів.

7.3. Повноваження Шкільного Омбудсмана припиняються достроково у разі невиконання своїх повноважень, порушення Правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, зміни місця навчання та за власною ініціативою.

VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Положення набирає чинності з моменту його затвердження та оприлюднення на сайті департаменту освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації.

8.2. У випадку внесення змін або доповнень у нормативно-правові документи, що регламентують питання Положення, нова редакція Положення затверджується наказом департаменту відповідно до вимог чинного законодавства.

8.3. Після затвердження нової редакції Положення попередня редакція втрачає чинність.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти і науки, молоді та спорту
облдержадміністрації – обласної військової адміністрації
від 25.03.2025 № 558

Орієнтовний список закладів освіти, що є учасниками реалізації проєкту „Шкільний омбудсман”

№ з/п	Район	Громада	Назва закладу освіти	Керівник
1.	Ужгородський	Ужгородська ТГ	Ужгородський ліцей імені В.С. Гренджі-Донського Ужгородської міської ради Закарпатської області	Гринчук Марія Йосипівна
2.			Ужгородський ліцей «Імідж» Ужгородської міської ради Закарпатської області	Русин Оксана Василівна
3.	Хустський	Хустська ТГ	Хустський багатопрофільний ліцей №1 імені Івана Магули Хустської міської ради	Шкрьобинець Мирослав Васильович
4.			Хустський ліцей №3 Хустської міської ради	Рішко Віталій Степанович
5.			Нижньоселищенський ліцей Хустської міської ради	Губаль Віра Анатоліївна
6.			Сокириницький ліцей Хустської міської ради	Чегіль Богдана Володимирівна
7.		Керецьківська ТГ	Кушницький ліцей Керецьківської сільської ради Хустського району Закарпатської області	Сньозик Яна Іванівна
8.	Мукачівський	Мукачівська ТГ	Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №2 ім. Т. Г. Шевченка Мукачівської міської ради Закарпатської області.	в.о. Мигович Катерина Василівна
9.			Мукачівський ліцей № 6 Мукачівської міської ради Закарпатської області	Маховська Катерина Євгенівна
10.			Мукачівський ліцей № 8 Мукачівської міської ради Закарпатської області	Бойко Андріана Тиберіївна
11.			Мукачівський ліцей Мукачівської міської ради Закарпатської області	Дубінський Сергій Борисович
12.	Берегівський	Королівська ТГ	Королівський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів №1 Королівської селищної ради Закарпатської області	Кльофа Іван Васильович
13.			Королівський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів №2 Королівської селищної ради Закарпатської області	Козмович Руслана Семенівна
14.			Хижанський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів-заклад дошкільної освіти королівської селищної ради Закарпатської області	Чутора Марія Павлівна
15.	Тячівський	Дубівська ТГ	Калинівський ліцей Дубівської селищної ради Тячівського району Закарпатської області	Бойчук Юрій Іванович
16.			Дубівський ліцей Дубівської селищної ради Тячівського району Закарпатської області	Гарга Йосип Андрійович